Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Каразінська школа соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікацій
Олена Мурадян
«26» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	І Охорона здоров’я та соціальне забезпечення
спеціальність	І 10 Соціальна робота та консультування
освітня програма	«Соціальна робота та консультування»
вид дисципліни	обов’язкова

навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026/ 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ соціології та медіакомунікацій «26» серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:
Садрицька Світлана Валеріївна, кандидат соціологічних наук, доцент ЗВО кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Програму схвалено на засіданні кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Протокол № 1 від 26.08.2026

Завідувач кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Ірина ЄВДОКИМОВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування»

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина Євдокимова

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ соціології та медіакомунікацій

_____ Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни «Організація волонтерської діяльності» розроблено відповідно до

освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування»
підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 110 Соціальна робота та консультування

Робота здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою платформи LMS Moodle, лекції відбуваються аудиторно або в онлайн режимі із застосуванням платформ для відеоконференій: Zoom.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання дисципліни «Організація волонтерської діяльності» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, історичний розвиток та специфіку волонтерства в соціальній роботі, а також у засвоєнні знань і навичок, необхідних для усвідомлення його ролі у професійній діяльності соціального працівника та розвитку особистісних і професійних якостей майбутніх фахівців.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти сутність, принципи, цінності та функції волонтерства, його роль у розвитку громадянського суспільства та системі соціальної роботи;
- ознайомитися з історією становлення та сучасними тенденціями розвитку волонтерського руху в Україні та світі;
- сформувати розуміння нормативно-правових, етичних і організаційних засад волонтерської діяльності;
- оволодіти методами залучення, мотивації, навчання, координації та супроводу волонтерів;
- розвинути навички планування, організації та оцінювання волонтерських проєктів і програм у соціальній сфері;
- навчитися визначати потреби цільових груп та використовувати волонтерські ресурси для їх задоволення;
- сформувати здатність ефективно взаємодіяти з волонтерами, соціальними службами, громадськими організаціями, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами соціальної роботи;
- розвинути професійні навички командної роботи, комунікації, лідерства, запобігання конфліктам і професійному вигоранню волонтерів;
- сформувати відповідальне ставлення до волонтерської діяльності, дотримання принципів конфіденційності, недискримінації, поваги до гідності людини та професійної етики.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (за скороченим терміном навчання)
Рік підготовки	

	2-й
Семестр	
	4-й
Лекції	
	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
	4 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
	110 год.
Індивідуальні завдання	
Не передбачено	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Згідно освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування», навчальна дисципліна «Організація волонтерської діяльності» спрямована на формування таких компетентностей:

Інтегральна компетентність Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у 5 розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ФК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

ФК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

ФК 23. Здатність критично оцінювати управлінські процеси в соціальних службах, аналізувати ефективність прийнятих рішень та обґрунтовувати шляхи удосконалення управлінської діяльності.

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно освітньо-професійної програми «Соціальна робота та консультування», навчальна дисципліна «Організація волонтерської діяльності» спрямована на досягнення таких результатів навчання:

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРН 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.
ПРН 25. Вміти здійснювати аналіз управлінської діяльності в соціальних службах, оцінювати результативність управлінських рішень та розробляти практичні рекомендації щодо оптимізації управлінських процесів.
1.8. Пререквізити: ОК24 «Соціальна політика та соціальне управління».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Волонтерська діяльність як соціальний феномен і складова соціальної роботи

Тема 1. Сутність поняття волонтерської діяльності. Волонтерська діяльність як соціальний феномен. Сутність поняття «волонтерська діяльність» («волонтерство»). Ознаки волонтерської діяльності. Класифікація видів волонтерської діяльності. Моделі волонтерства Пеггі А. Тоі та Лінді Н. Хьюітт. Принципи волонтерської діяльності. Функції волонтерської діяльності.

Тема 2. Особливості розвитку волонтерства у провідних країнах світу. Історія розвитку волонтерства у провідних країнах світу. Періодизація волонтерського руху за Р. Стеббінсом. Етапи формування та розвитку волонтерства у світі. Міжнародні волонтерські організації. ТОП-10 країн за Всесвітнім індексом благодійності.

Тема 3. Волонтерський рух в Україні. Історія виникнення волонтерства. Особливості становлення й розвитку волонтерського руху в незалежній Україні. Волонтерство під час війни. Провідні волонтерські організації в Україні. Залученість українців до волонтерства. Проблеми волонтерської діяльності в Україні. Чинники впливу на розвиток волонтерської діяльності в Україні.

Тема 4. Правові засади волонтерської діяльності в Україні. Класифікація нормативно-правового забезпечення розвитку волонтерської діяльності в Україні. Правова сутність волонтерської діяльності та основні засади її провадження. Особливості правового статусу волонтера та діяльності волонтерської організації. Права та обов'язки волонтерів. Договір про волонтерську діяльність. Основні проблеми правового регулювання здійснення волонтерської діяльності в Україні.

Розділ 2. Залучення та організація діяльності волонтерів

Тема 5. Волонтерська діяльність як складова соціальної роботи. Волонтерська діяльність як складова частина соціальної роботи. Класифікації волонтерських груп. Особливості волонтерства в соціальній роботі. Роль волонтерської практики в розвитку особистісних якостей майбутніх фахівців із соціальної роботи. Мотиви до волонтерування та етика волонтерської діяльності.

Тема 6. Волонтерська програма та її організаційне забезпечення.
Поняття волонтерського менеджменту в організації. Фахівець з роботи з волонтерами, його функції та обов'язки. Волонтерська програма. Планування та структура волонтерської програми (визначення потреби у волонтерах; аналіз сподівань й упереджень; формування цілей та завдань; формування бюджету програми; створення волонтерських ролей). Стійкість та життєздатність програми. Моніторинг та оцінка волонтерської програми.

Тема 7. Етапи волонтерського менеджменту в соціальній роботі. Етапи волонтерського менеджменту: планування роботи; залучення волонтерів (ресурси та інструменти залучення

волонтерів); відбір волонтерів; адаптація волонтерів; мотивування та підготовка волонтерів; супровід роботи волонтерів; оцінювання волонтерів, визнання внеску волонтерів та залучення їх до спільноти.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с. р.		л	с	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Волонтерська діяльність як соціальний феномен і складова соціальної роботи												
Тема 1. Сутність поняття волонтерської діяльності							16	0,5	0,5			15
Тема 2. Особливості розвитку волонтерства у провідних країнах світу							15,5	0,5	-			15
Тема 3. Волонтерський рух в Україні.							15,5	0,5	-			15
Тема 4. Правові засади волонтерської діяльності в Україні							16	0,5	0,5			15
Разом за розділом 1							63	2	1			60
Розділ 2. Залучення та організація діяльності волонтерів												
Тема 5. Волонтерська діяльність як складова соціальної роботи.							19	1	1			17
Тема 6. Волонтерська програма та її організаційне забезпечення							19	1	1			17
Тема 7. Етапи волонтерського менеджменту в соціальній роботі.							19	2	1			16
Разом за розділом 2							57	4	3			50
Усього годин							120	6	4			110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Сутність поняття волонтерської діяльності		-
2	Тема 2. Особливості розвитку волонтерства у провідних країнах світу		-
3	Тема 3. Волонтерський рух в Україні		1
4	Тема 4. Правові засади волонтерської діяльності в Україні		-
5	Тема 5. Волонтерська діяльність як складова соціальної роботи		1
6	Тема 6. Волонтерська програма та її організаційне забезпечення		1
7	Тема 7. Етапи волонтерського менеджменту в соціальній роботі		1
8	**Разом**		**4**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	**Розділ 1. Волонтерська діяльність як соціальний феномен і складова соціальної роботи**		
2	Тема 1. Сутність поняття волонтерської діяльності. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті. Підготувати есе «Волонтерство та соціальна робота: «за» та «проти»».		15
3	Тема 2. Особливості розвитку волонтерства у провідних країнах світу. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті. Підготувати доповідь/презентацію щодо розвитку волонтерства у будь-якій країні Європейського союзу.		15
4	Тема 3. Волонтерський рух в Україні. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті. Підготувати завдання на тему: «Актуальні форми волонтерства в умовах воєнного стану в Україні».		15
5	Тема 4. Правові засади волонтерської діяльності в Україні. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до виконання тестових завдань. Проаналізувати Закон України «Про волонтерську діяльність».		15
6	**Розділ 2. Залучення та організація діяльності волонтерів**		
7	Тема 4. Волонтерська діяльність як складова соціальної роботи. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті. Заповнити таблицю щодо формування мотивації волонтерів відповідно до стиля особистості по Майерс-Брігсу.		17
8	Тема 6. Волонтерська програма та її організаційне забезпечення.		17

	Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті.		
9	Тема 7. Етапи волонтерського менеджменту в соціальній роботі. Опрацювати рекомендовану літературу та матеріали лекції, підготуватися до опитування на семінарському занятті. Підготуватися до контрольної роботи.		16
10	**Разом**		**110**

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачено навчальним планом.

7. Методи навчання

Лекційні та семінарські заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти, презентація доповідей, розв'язання та обговорення кейсів, виконання різних типів завдань (аналітичні, практичні тощо), тестовий контроль.

Під час викладання курсу застосовується змішана форма навчання. Заняття за навчальною дисципліною можуть проводитись як у формі онлайн лекцій, онлайн семінарів так і у формі занять в аудиторії. Робота протягом семестру здійснюється за допомогою платформи LMS Moodle, в онлайн режимі заняття відбуваються із застосуванням платформи для відеоконференцій Zoom. Залік та контрольні роботи приймаються у електронному вигляді, залік складається синхронно он-лайн на платформі LMS Moodle.

8. Методи контролю

Поточне оцінювання на семінарських заняттях протягом семестру, дві контрольні роботи. З дисципліни «Організація волонтерської діяльності» здобувачі вищої освіти складають залік.

Поточний контроль знань проводиться у формі усних опитувань на семінарах, контрольної роботи, доповідей, презентацій та ін.

1) Відповіді на семінарі. За правильну відповідь під час усного опитування на семінарі здобувачі вищої освіти може одержати максимально 1 бал.

2) Доповіді. Протягом вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти може підготувати доповідь за запропонованими до семінарських занять темами. За підготовку доповіді можна отримати максимальну оцінку 2 бали.

3) Завдання для самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти можуть виконувати завдання для самостійної роботи. Максимальна оцінка за виконане завдання до теми – 2 бали.

4) Контрольні роботи. Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують дві контрольні роботи по 10 балів. Контрольні роботи проводиться в межах аудиторних занять. Максимальна оцінка за контрольні роботи складає 20 балів.

Підсумковий контроль знань студентів. У кінці семестру здобувачі вищої освіти складають письмовий залік. Запитання письмової залікової роботи охоплюють матеріал, який був розглянутий як на лекційних заняттях з дисципліни, так і той, який здобувачі вищої освіти повинні були опрацювати самостійно. Залікова робота складається з тестових запитань, за кожну правильну відповідь на тестове запитання студент отримує 2 бали. Загальна максимальна кількість балів за залікову роботу – 40 балів.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота, індивідуальні завдання

Розділ 1 Розділ 2							Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Залікова робота	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7			
5	5	5	6	6	6	7	10+10=20	40	**100**

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, що відстежується за допомогою системи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за дисципліну складається із суми балів, накопичених здобувачем вищої освіти протягом семестру при підготовці до семінарських занять, виконання контрольних робіт, які передбачені навчальним планом та балів, отриманих при складанні підсумкового семестрового контролю (підсумкової залікової роботи).

Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти складає 100. Оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується за шкалою, яка прийнята в університеті: дворівнева шкала оцінювання – оцінки «зараховано», «не зараховано».

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, контрольних робіт, екзамену.

2. Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни конвертується в підсумкову оцінку за шкалою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Бондаренко А., Вдовцов Ю. Посібник по роботі з волонтерами. Київ, 2021. 164 с.
2. Бондаренко З. П. Сучасні виклики та можливості розвитку волонтерської роботи з дітьми внутрішньо переміщених родин у воєнний час. *Психологія та соціальна робота.* https://doi.org/10.32782/2707-0409.2024.1.3.
3. Волонтери ООН (United Nations Volunteer Program, UNV). Офіційний сайт. URL: https://unv.org.ua/
4. Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження : монографія / Павло Горінов, Ростислав Драпушко. Київ : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
5. Волонтерська діяльність в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / П. Горінов, Р. Драпушко. – Київ : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.
6. Всеукраїнський громадський центр «Волонтер». Офіційний сайт. URL: https://volunteer.kiev.ua/
7. Гевчук Н., Опалюк Т. Волонтерство як чинник формування соціальної активності студентської молоді. *Ввічливість. Humanitas.* 2024. Вип. 2. С. 116–125. https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.2.17
8. Горінов П. В., Драпушко Р. Г. Адміністративно-правове регулювання волонтерського руху в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 8. С. 266–269.
9. Загальна декларація про Волонтерську діяльність. URL: http://dyvensvit.org/articles/2018.html.
10. Захарчук Р. А. Загальна характеристика окремих напрямків волонтерської діяльності // Kyiv Law Journal. 2024. № 1. С. 167–172.
11. Манелюк Ю. М., Луценко В. Р., Савчук Н. І. Волонтерський рух України в умовах військової агресії // Політичні інститути та процеси. 2022. № 6. С. 29–33.
12. Марчук А., Лобода В., Іваниса В. Волонтерська діяльність як засіб самовизначення й самореалізації молоді. *Socio-economic relations in the digital society.* 2023. Т. 2, № 48. С. 104–116. https://doi.org/10.55643/ser.2.48.2023.502.
13. Менеджмент волонтерських програм : посібник для підготовки менеджерів волонтерських програм / За заг. ред. Т. І. Сила, Т. Л. Лях; авт. кол.: Т. Журавель, Т. Лях, К. Пуха та ін. Київ : ФОП Буря О. Д., 2020. 174 с.
14. Менеджмент волонтерської діяльності від А до Я: навчально-методична робота / За ред. Т. Л. Лях. Київ : Версо-04, 2012, 288 с.
15. Національна соціальна сервісна служба України. Офіційний вебпортал. URL: https://nssu.gov.ua/
16. Панченко А. Волонтерська діяльність як одна із форм благодійної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право.* 2024. https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.2.14

17. Посібник волонтера / В. В. Вашкович, О. Ю. Василенко, Т. О. Карабін, Я. В. Лазур, В. В. Манзюк, В. М. Рошканюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с.
18. Практикум: соціальна сфера (workshop book: social sphere) / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 277 с.
19. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05. 07. 2012 р. № 5073-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text
20. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text
21. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text
22. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII / Верховна Рада України. URL: hhttps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text
23. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21. 06. 2001 р. № 2558-III / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text
24. Українська Волонтерська Служба. Офіційний сайт. URL: https://volunteer.country/
25. Харченко С. Я., Караман О. Л., Кратінова В. О. Історія, теорія та практика волонтерського руху в Україні: навч.-наук.-метод. посіб. для студентів, магістрантів, аспірантів та спеціалістів у галузі соц. роботи, соц. педагогіки. Луганськ, 2009. 403 с.

Допоміжна література:

26. . Проценко О. О. Волонтерські практики в умовах вимушеної міграції в сучасній Україні: чинники та наслідки актуалізації: дис. … канд. соціологічних наук: 22.00.04. Харків, 2021. 243 с.
27. . Чайка І. Ю. Волонтерство: сутність феномена та особливості його функціонування в сучасній Україні // Науково-теоретичний альманах «Грані». 2017. Т. 20. № 7(147). С. 72–79.
28. Болотова В. О., Ляшенко Н. О., Байдак Т. М. Волонтерська діяльність в Україні як вид соціальної активності // Грані. 2018. Т. 21. № 9. С. 47–57.
29. Волонтери системи БПД: нові обличчя. URL: https://minjust.gov.ua/news/ministry/volonterisistemi-bpd-novi-oblichchya
30. Волонтерство під час війни. Опитування U-Report, проведене 25 червня 2022 р. URL: https://ukraine. ureport.in/
31. Волонтерська Платформа об'єднала 400 тисяч українців довкола допомоги Україні під час війни. URL: https://www.unicef.org/ukraine/press-releases/volunteer-hub-helps-400000-ukrainians-makedifference
32. Голубенко Т. О. Волонтерство як інструмент соціального виховання студентської молоді в умовах вищого навчального закладу // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11 : Соціальна робота. Соціальна педагогіка. 2018. Вип. 24(1). С. 151–158.
33. Доповідь UNV «Про стан волонтерства у світі: створення рівноправного суспільства для всіх», 2022. URL: https://swvr2022.unv.org/wp-content/ uploads/2022/04/UNV_SWVR_2022.pdf.
34. Єсіна Н. О. Поняття та сутність волонтерської діяльності в Україні // Сучасне суспільство. 2017. Вип. 1(13). С. 73–80.
35. Жерельнікова З. «Все для фронту»: благодійність та волонтерство українців з початку повномасштабної війни. URL: https://voxukraine.org/vsedlya-frontu-blagodijnist-ta-volonterstvo-ukrayintsivz-pochatku-povnomasshtabnoyi-vijny/

36. Звіт за результатами дослідження щодо оцінки спроможності та освітніх/розвиткових потреб менеджерів діючих волонтерських програм та проєктів. URL: https://volunteer.kiev.ua/publikaciyi#gallery-3
37. Зима О. Г., Підгайна В. О. Особливості волонтерства та його розвиток в Україні: препринт. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 48 с.
38. Кадигроб Ю. Ю., Бондаренко Ю. В. Особливості та принципи діяльності волонтерів. URL: https://keui.files.wordpress.com/2015/04/19_kadygrob_bondarenko.pdf.
39. Кокорський В. Ф., Кокорська О. І. Динаміка генералізованої довіри і волонтерство в Україні після Революції Гідності // Політичне життя. 2018. № 3. С. 96–100.
40. Колотило М. О. Онлайн-волонтерство у сучасному світі: особливості та актуальні практики. URL: https://ela.kpi.ua/handle/123456789/39756.
41. Крапівіна Г. О. Волонтерство та волонтуризм: нестандартні форми зайнятості в туризмі // Економічний вісник Донбасу. 2018. № 2. С. 175–182.
42. Міноборони спільно з YouControl запустили Платформу для оперативної допомоги ЗСУ. URL: https://www.mil.gov.ua/news/2022/03/12/minoboroni-spilno-z-youcontrol-zapustili-platformudlya-operativnoi-dopomogi-zsu/
43. Перетятько В. А. Волонтерство та формування духовних цінностей і ціннісних орієнтацій // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки. 2014. Вип. 43. С. 386–393.
44. Список волонтерських організацій України. URL: http://poruch.ua/volonterskie-organizatsii.html.
45. Томіна В. Ю., Пашаєв А. З. Порівняльно-правовий аналіз вітчизняного та зарубіжного законодавства в питаннях волонтерської діяльності // Південноукраїнський правничий часопис. 2019. № 2. С. 13–16.
46. Українська Волонтерська Служба. Дослідження емоційного вигорання серед волонтерів, 2023 : веб-сайт. URL: https://volunteer.org.ua/researc h/emotional-burnout-2023.
47. Червоненко К. С. Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників засобами волонтерської діяльності // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2020. Вип. 77. С. 216–220.
48. Школа волонтерів: навч. посіб. / за заг. ред. Г. С. Скитьової; авт. кол.: Я. А. Брик, Н. В. Говорун, В. В. Дементьєв, О. М. Лащук, О. В. Мельник, О. В. Потій, Г. С. Скитьова, М. П. Тищенко. Київ, 2016. 166 с.